

Regeringen och besparingarna

I en artikel i Dagens Nyheter har den socialdemokratiske ekonomen Carl Hamilton ägnat sig åt spådomar. Löntagarfonderna kommer aldrig att genomföras. I höst beslutar sig regeringen för att lägga frågan åt sidan för att kunna göra upp med centerpartiet om den ekonomiska politiken. Regeringen måste sätta besparingsarbetet i främsta rummet och då duger inte Vpk som samarbetspartner, anser Hamilton.

I ljuset av sommardebatten framstår inte spådomen som speciellt realistisk. Men den är ändå intressant. Den belyser oron bland många socialdemokrater över att regeringen saknar styrkan att ta itu med den ekonomiska krisen. Dels saknas det nödvändiga underlaget i riksdagen. Vpk kan ju inte förväntas gå med på några besparingar överhuvudtaget. Dels är socialdemokraterna internt splittrade och denna oenighet går igen i regeringen.

Misslyckas regeringen med det viktigaste momentet i den ekonomiska politiken – de offentliga utgiftsnedskärningarna faller också resten av den ekonomiska politiken sönder. Inflationen blir betydligt högre än i omvärlden. Devalveringsvinsten äts upp och arbetslösheten ökar. Ingen internationell konjunkturuppgång kan bryta utvecklingen mot ökad ekonomisk obalans om vi inte tar itu med våra inhemska strukturproblem – budgetunderskottet och den alltför stora offentliga sektorn.

Inofficiellt brukar finansdepartementets tjänstemän framhålla att man tekniskt sett är långt framme med besparingarna. Det ska nog gå bra. Det som återstår är den politiska förankringen, heter det. Visan känns igen. Det har alltid låtit ungefär likadant. Den politiska

trögheten har underskattats.

Hos socialdemokraterna sprider sig sakta insikten om behovet att spara. Men den positiva viljan saknas. Regeringens första år visar att den politiska trögheten är större än under de borgerliga senaste regeringsår. Vårens kompletteringsproposition och den reviderade finansplanen representerade ett av Kjell-Olof Feldts och Finansdepartementets allvarligaste bakslag. Det doldes nödtorftigt bakom de hårda skrivningarna, men konkret åstadkoms så gott som intet.

Det är vid det här laget uppenbart att regeringen under hösten kommer att tvingas lägga fram något som i realiteten är en sparplan. Den kommer att försöka dölja detta genom att kalla det för ekonomisk-politiskt paket eller motsvarande. Men en sparplan kommer det att vara oavsett beteckning. Det är också detta som Carl Hamilton inser.

Men vad han bortser ifrån är att valrörelsen innebar att partiet avlägsnade sig från krisprogrammet. Partiledningen lurade inte bara väljarna utan delvis också sig själv. Eftersom valrörelsen var en offensiv mot fortsatta besparingar förträngdes också krisgruppens analys av den nödvändiga ekonomiska politiken.

I detta perspektiv är det snarast en olycka för Kjell-Olof Feldt att effekten av två års devalveringar på sammanlagt 26 procent nu ger sig tillkänna i form av en förbättrad lönsamhet i företagen. Det försämrar den psykologiska beredskapen i regeringen, partiet och LO för att ta itu med besparingarna. Tron att tillväxt gör besparingar överflödiga är djupt förankrad i partiet. Olof Palme med sina begränsade kunskaper i ekonomi tillhör

dem som saknar förmåga att frigöra sig från den olyckliga föreställningen.

Devalveringarnas effekter invaggar således regeringen i falska förhoppningar. Det blir svårare att möta trycket på utgiftsökningar och skattehöjningar från partifolk och facket. Till detta ska läggas den dokumenterade motviljan att ändra en stavelse i en politik som är socialdemokraternas egen och som lett till att vi har världens största offentliga sektor och världens högsta skatter.

I bästa fall kommer regeringens försök att få budgetunderskottet under kontroll

att bli halvhjärtade. Men det räcker inte. Sparkravet är de facto så stort att to moderaternas förslag är tilltagna i underkant. Och sparkraven skärps ju bättre konjunkturerna blir här hemma och utomlands. Carl Hamiltons förhoppningar är förvisso fromma men orealistiska. Olof Palme kommer inte bara att administrera en sönderfallande ekonomi. Under hans andra omgång som regeringschef kommer han tvärtom att aktivt bidra till att fullfölja det sönderfall som han i högsta grad varit med om att inleda.